

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Пламен Александров Панайотов

относно дисертационния труд на тема **„Медиацията като инструмент на възстановителното правосъдие в Евразийския икономически съюз“** от Светлана Асилгиреевна Балпеисова за получаване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право, специалност Наказателно право

Представеният дисертационен труд е структуриран във въведение, две глави и заключение. Той съдържа и списък на използваната литература, включващ 172 източника.

Преди всичко следва да се отличи осъщественият от докторантката Светлана Балпеисова системен и задълбочен анализ на медиацията като алтернативен способ за разрешаване на спорове в държавите членки на Евразийския икономически съюз. Този анализ се базира на общотоеретично изследване, включващо проследяване на историческото развитие на помирителните процедури; използване на медиацията, в това число и като алтернатива на наказателното производство, в множество европейски държави, включително и държави членки на Европейския съюз; изясняване на същността на медиацията; систематизиране и обяснение на различните модели на медиация. Актуалността на изследването се обуславя и от това, че правната уредба на медиацията в държавите членки на Евразийския икономически съюз е сравнително нова. Тя се приема през второто десетилетие на настоящия век. Новостта на уредбата поставя множество въпроси както от теоретично, така и от практическо естество. Това обуславя и основната цел на изследването - разглеждайки задълбочено тези въпроси да се обоснове разбирането на

авторката за медиацията като една от най-ефективните технологии за разрешаване на спорове, при която страните напълно контролират процеса на вземане на решение. За достигнатите резултати способства и добре подбрана система от правни, социологически и статистически методи на изследване.

По темата на дисертационния труд Светлана Балпеисова има десет научни публикации.

Изследването се отличава и с конкретни приносни моменти, по-съществените от които са следните:

- систематизирани са аргументите в подкрепа на разбирането, че медиацията следва активно да се използва и в областта на наказателното право;

- въз основа на анализ на практиката по използване на медиацията в наказателната област се стига до извод, че този алтернативен способ за разрешаване на спорове има положителен ефект само в държави с ниско ниво на корупция;

- съпоставително са разгледани особеностите, характеризиращи съдебното разрешаване на спорове и медиацията;

- подчертава се, че медиацията има редица предимства пред традиционния способ за разрешаване на спорове чрез съд - достъпност, оперативност, ниски разходи, управляемост, ефективност;

- типизирано са представени и анализирани основните фази на медиацията: фаза на предварителна медиация, включваща инициране на процедурата, избор на посредник и подготовка на процедурата; фаза на медиация, съдържаща изслушване на страните по спора, постигане на споразумение и неговото подписване; фаза след медиация - контрол върху изпълнението на споразумението;

- систематизирани са основните принципи, при съблюдаване на които следва да се осъществява работата на медиатора - независимост;

конфиденциалност; отговорност на медиатора за балансиране интересите на страните; доброволност на участието на страните в процеса на медиация; достигане до решение от страните по спора; гъвкавост на процедурата; вземане на решение, което в най-висока степен съответства на интересите на страните по спора;

- съобразно различни класификационни критерии са обособени и анализирани различни варианти на съдебна и извънсъдебна медиация;

- обобщени са съществените признаци, характеризиращи съдържанието на понятието медиация;

- обстойно и задълбочено е разгледана правната уредба на медиацията в държавите членки на Евразийския икономически съюз - Беларус, Казахстан, Киргизстан, Армения, Русия. Подчертава се, че във всяка от тях има специфика при възприемането на медиацията от обществото, която е повлияна от множество фактори. Анализът показва, че понастоящем този алтернативен способ за разрешаване на спорове е с относително най-голямо значение в Казахстан и с най-малко значение в Киргизстан;

- въз основа на изследването се предлага нов подход към организацията на медиацията в рамките на Евразийския икономически съюз чрез създаване на единен международен координационен орган.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното считам, че представеният дисертационен труд на тема „Медиацията като инструмент на възстановителното правосъдие в Евразийския икономически съюз" отговаря на всички изисквания, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България, поради което давам положителна оценка и предлагам

да бъде присъдена на Светлана Асилгиреевна Балпеисова образователната и научна степен „доктор”.

гр. София

януари 2023 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р Пламен Панайотов/